

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/368-

3. februar 2025

Representantforslag 36 S (2024-2025) om at penger til barna skal gå til barna

I januar 2023 la regjeringen fram strategien Barnehager for en ny tid – nasjonal barnehagestrategi mot 2030 (barnehagestrategien). I strategien beskriver regjeringen sin politikk og sine mål for barnehagesektoren, og varslet en gjennomgang av regelverket for finansiering og styring av barnehagesektoren. Høsten 2023 sendte Kunnskapsdepartementet forslag til nye regler på høring. I etterkant av høringen høsten 2023, har partiene Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus på Stortinget, inngått et forlik. I forliket er partiene blant annet enige om at forslagene til nye regler skal legge til rette for god barnehagedrift, og at private barnehager skal ha forutsigbare rammevilkår og en sunn og bærekraftig økonomi. Disse partiene ba videre regjeringen om å sende nye forslag om regler om driftstilskudd og tilskudd til pensjon på høring. De var enige om at høringen skulle omtale de helhetlige endringene i finansiering av private barnehager, herunder forslag til tilskudd til eiendom, slik at høringsinstansene kan uttale seg om dette.

På bakgrunn av innspillene til høringen høsten 2023, og de rammene for nytt regelverk som de seks partiene på Stortinget har inngått forlik om, utarbeidet Kunnskapsdepartementet nye forslag til regler om finansiering av private barnehager. Disse nye forslagene ble sendt på høring i november 2024. Høringsfristen gikk ut 6. januar 2025.

Som det fremgår av barnehagestrategien er regjeringen opptatt at både private- og kommunale barnehager er en viktig del av kommunens velferdstilbud. Gode barnehager er viktig for både barn, foreldre og samfunnet, og regjeringen er opptatt av at pengene fellesskapet bruker på barnehage skal gå til å gi barna våre et best mulig barnehagetilbud.

Gode barnehagebygg er viktige som ramme for et godt barnehagetilbud, ikke som investeringsobjekter for kommersielle aktører.

Det føres ikke noen offentlig statistikk over salgssummer for barnehageeiendom, siden dette i utgangspunktet er ansett som konkurransesensitiv informasjon. Regjeringen har derfor ikke noen løpende oversikt. Telemarksforskning anslo at det i perioden 2014 til 2021 er gjort verdiuttak på om lag 16,8 mrd. kroner, i konsernbidrag, utbytte, og beregne kjøpe summer og eiendomstransaksjoner kartlagt i media.

Regjeringen legger til grunn at barnehagetilbudet, slik det er organisert i Norge, ikke er å anse som økonomisk aktivitet, verken for kommunale eller private barnehager, slik dette begrepet er tolket og praktisert etter EØS-avtalens regler om statsstøtte, jf. Prop. 82 L (2021-2022) Endringer i barnehageloven (selvstendig rettssubjekt, forbud mot annen virksomhet, meldeplikt m.m). Gevinster fra salg av barnehageeiendommer er derfor ikke ulovlig etter EØS-avtalens regler om statsstøtte.

Eventuelle krav i barnehageloven til bruk av overskudd fra salg av barnehageeiendom, må vurderes opp mot Grunnlovens bestemmelser om tilbakevirkende kraft og eiendomsrett og Den europeiske menneskerettskonvensjon tilleggsprotokoll 1 artikkel 1 (EMK P1-1) om beskyttelse av eiendom. Når det gjelder eksisterende barnehager, kan disse bestemmelsene gi barnehagene et visst vern mot inngrep i eventuelle økonomiske rettigheter.

Når det gjelder utviklingen av leiepriser, gjør jeg oppmerksom på at de private barnehagene hvert år skal rapportere sine leiekostnader i resultatregnskapet. Telemarksforskning publiserer en årlig rapport «Kostnader i barnehagene», der de blant annet går gjennom eiendomskostnader for private barnehager. Leieprisene i private barnehager er altså allerede godt dokumentert. Rapporten «Finansiering og regulering av private barnehagers eiendomskostnader mellom 2016 og 2021» fra BDO, viser at barnehager som eier, økte eiendomskostnadene med om lag 16 prosent, mens barnehager som leier internt og barnehager som leier eksternt har hatt en tilsvarende økning på henholdsvis 27 og 35 prosent.

Regjeringen har i høringen av forslag til nye regler om styring og finansiering av barnehagesektoren høsten 2023, foreslått å presisere i loven at kostnadene som belastes barnehagen, bare skal ha et omfang som er rimelig for å oppnå formålet med anskaffelsen eller ytelsen. Regjeringen har videre foreslått å endre barnehageloven slik at kravene til transaksjoner med nærstående også skal gjelde mellom parter i interessefelleskap. De foreslåtte endringene skal blant annet bidra til å forhindre at barnehager pådrar seg urimelig høye husleiekostnader i forbindelse med eiendomshandel.

Tidligere har regjeringen vurdert om det bør innføres kommunal forkjøpsrett ved salg av barnehageeiendom, og i høringen høsten 2023 ba vi om høringsinstansenes syn på dette. Det var ikke så mange instanser som uttalte seg om dette spørsmålet, og blant de som uttalte seg var synspunktene ganske delt. Forkjøpsrett er en komplisert regulering som det er

usikkert om kommunene vil ha kompetanse og ressurser til å kunne benytte seg av, og det er også usikkert hvilken effekt det vil ha på markedet.

Videre har regjeringen hatt på høring forslag om å gi kommunen mulighet til å endre antall barnehageplasser en barnehage er godkjent for, når det er nødvendig for å hindre overkapasitet i hele eller deler av kommunen. Forslaget møtte motstand i høringen. I forliksavtalen mellom partiene, er det enighet om at dette forslaget ikke følges opp i den kommende proposisjonen til Stortinget, men det skal omtales i lovproposisjonen at kommunen, i samarbeid med de private barnehagene, skal dimensjonere kapasiteten i det samlede barnehagetilbudet.

Jeg skal følge opp forliksavtalen og tar sikte på å legge frem en lovproposisjon for Stortinget våren 2025. I lovproposisjonen vil jeg både følge opp de forslagene som har vært på høring nå, og forslag til regelverksendringer som var på høring høsten 2023.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur